РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить [illegible] на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. Дж., второк 21-го вересня 1915. Ч. 111. VOL. XXIII. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, September 21, 1915. N. 111.

ВИЛЬНА ЗДОБУТА.

Російській армії грозить велика небезпека.

Німці полонили 8.127 Москалів і здобули 24 машинових крісів.

Москалі утікають назад над ріку Серет.

БЕРЛІН, 19. вересня. — Вильна здобута. Сильно укріплене місто Вильна, якого здобутє через довгий час було головним предметом воєнних операцій на півночи, опинило ся остаточно в руках Німців.

Урядовий звіт головного німецького штабу звучить:

„Великий наступ армії під командою ґенерала Айхгорна на Вильну закінчив ся цілковитим успіхом.

„Ліве крило армії, яке перейшло ріку Вілію, заняло міста Молодечно, Сморгонь і Воряни, відтинаючи неприятелеви відворот в напрямі на полудневий схід. Зусиля неприятеля, щоби на сій лінії перебити ся через наші війска, зовсім ударемнено.

„Рівночасно праве крило армії під командою ґенералів Ґальвіца і Шольца вдарило на Москалів від заходу здовж лінії Вильна-Ліда і змусило Москалів до загального відвороту.

„СИЛЬНО УКРІПЛЕНЕ МІСТО ВИЛЬНА ЗДОБУТЕ. НАШІ ВІЙСКА ПЕРЕСЛІДУЮТЬ УТІКАЮЧИХ МОСКАЛІВ НА ЦІЛІЙ ЛІНІЇ".

* * *

Місто Вильна числило перед війною понад 180.000 мешканців. Вильна була осередком духово і економічного житя литовського народа, який в послідних часах почав скоро підносити ся. Вильна була також одним із головних осередків торговлі і промислу не лише на Литві, але взагалі в північно-західній части Росії.

* * *

Під зглядом воєнним втрата Вильни є для Москалів новим тяжким ударом. Вильна була осередком сіти зелізничих шляхів на Литві і Білоруси. Тут сходило ся шість головних зелізничих шляхів, які вели до Петроґраду, Москви, Києва, Бреста лит., Варшави і Лібави.

Крім того находило ся у Вильні значне число фабрик, які достарчали російській армії воєнних матеріялів. Вправді ще Москалі перед опущенем Вильни в части знищили, а в части перенесли ті фабрики в глиб Росії, однак в кождім случаю втрата для Москалів є велика.

З упадком Вильни майже ціла Литва опинила ся в німецьких руках. В російських руках остала ся лише незначна північно-східна часть вильненської ґубернії. Воєнні операції на півночи переносять ся на новий терен, іменно в біло-руські ґубернії, передівсім в мінську ґубернію.

РОСІЙСЬКА АРМІЯ КОЛО ВИЛЬНИ У ВЕЛИКІЙ НЕБЕЗПЕЦІ.

ЛОНДОН, 18. вересня. — **Вісти з північного терену війни в Росії доносять, що німецькі війска заняли вже шлях, який веде з Вильни в полудневосхідні напрямі до Мінска. Російській армії, яка находить ся коло Вильни, остав ся до відвороту лише один зелізничий шлях, який веде в полудневім напрямі до Ліди.**

Колиб німецьким війскам удало ся скоро заняти шлях, який іде через Ліду, російська вильненська армія опинила би ся у великій небезпеці. Відворот російської армії без зелізниці був би получений з великими трудностями задля браку достаточного числа відповідних доріг і гостинців.

Російська телеграма з Петроґраду доносить, що сильні німецькі війска зближають ся вже до Ліди. Командант російської армії кинув на ту лінію сильні відділи кінноти, щоби здержати дальший наступ Німців на сій лінії на час, заки головна російська армія переведе відворот зпід Вильни.

Коли німецьким війскам удасть ся скоро переломити російську лінію між Вильною а Лідою, ціла російська армія коло Вильни може опинити ся в німецькім полоні.

РОСІЙСЬКА АРМІЯ КОЛО ВИЛЬНИ ЗОВСІМ ОКРУЖЕНА.

ЛОНДОН, 19. вересня. — **Німецькі війска здобули Вильну а рівночасно через скорий маневр окружили майже зовсім російську армію в трикутнику Вильна-Ліда-Вілейка (на схід від Молодечна).**

Російській вильненській армії позістав одинокий вихід: перебити ся через німецькі війска на сході, або дуже скорий відворот на полудне, доки зелізничий шлях, який веде до Ліди а відтак до Баранович, є ще вільний.

Російська армія, яка уступає зпід Вильни, не може числити на поміч других російських армій. Тому треба припускати, що в отсім трикутнику Вильна-Ліда-Вілейка прийде до великої битви, яка рішить судьбу російської вильненської армії.

ЦІЛИЙ ЗЕЛІЗНИЧИЙ ШЛЯХ МІЖ ВИЛЬНОЮ І ДИНАБУРГОМ НАХОДИТЬ СЯ В РУКАХ НІМЦІВ.

БЕРЛІН, 18. вересня. — Німецькі війска під командою Гінденбурґа заняли майже весь зелізничий шлях, який веде з Вильни до Динабурґу, а який є частиною шляху Варшава-Петроґрад. Через те російська армія, яка находить ся в околиці Вильни, опинила ся у великій небезпеці.

Урядове донесенє головного німецького штабу звучить:

„Війска під командою Гінденбурґа, які здобули місто Відси (на полудневий схід від Динабурґа), заняли майже на цілій лінії зелізничий шлях Вильна-Динабурґ і зближають ся до другого важного зелізничого шляху Молодечно-Полоцк".

Зелізничий шлях Молодечно-Полоцк іде рівнобіжно до шляху Вильна-Динабурґ і віддалену около 100 кільометрів на полудневий схід.

РОСІЙСЬКА ОБОРОННА ЛІНІЯ МІЖ ВИЛЬНОЮ А НІМЕНОМ ПЕРЕЛОМАНА. — 5.606 ПОЛОНЕНИХ.

БЕРЛІН, 18. вересня. — Між Вильною а Німеном, де Москалі ставили завзятий опір, бороначи зелізниці, яка іде з Вильни на полудне через Ліду до Ровна, війска Гінденбурґа віднесли сьвітлу побіду над Москалями.

Урядовий звіт звучить:

Між Вильною а Німеном російська лінія в богато місцях переломана. Нині рано Москалі на цілій лінії розпочали відворот. Страти Москалів великі. Наші війска полонили 26 російських офіцирів і 5.580 салдатів та здобули 16 машинових крісів".

АРМІЯ ЛЕОПОЛЬДА НЕДАЛЕКО БАРАНОВИЧ.

БЕРЛІН, 18. вересня. — Війска під командою князя Леопольда продовжають свій похід дальше на схід.

Урядове донесенє подає отсі вісти:

„Баварські війска під командою князя Леопольда перейшли у великій силі ріку Щару і зближають ся до Баранович, де перетинають ся два головні зелізничі шляхи: Вильна-Ровно і Бресть лит.-Москва. Опір російської армії слабне".

БЕРЛІН, 19. вересня. — Німецький урядовий звіт доносить:

„Війска під командою князя Леопольда переслідують дальше з добрим успіхом Москалів, які утікають в напрямі Баранович. Німецькі війска станули вже на лінії Нордовичі-Деревноє-Добромисль. Задні сторожі російської армії понось великі втрати".

АРМІЯ МАКЕНЗЕНА НА ПІВНІЧ ВІД ПІНСКА ПОЛОНИЛА 2.521 МОСКАЛІВ.

БЕРЛІН, 18. вересня. — Армія під командою Макензена по занятю Пінска переслідує дальше Москалів і зближаєть ся до шляху Вильна-Ровно. Страти Москалів в тій околиці зросли знова о кілька тисячів.

Німецький головний штаб доносить:

„В околиці міст: Телечани і Логишин, на північ від Пінска, неприятель потерпів знова страти і утікає дальше в напрямі на північний схід. Число Москалів, полонених після занятя Пінска, зросло знова о 21 офіцирів і 2.500 салдатів. Крім сего союзні війска здобули 8 машинових крісів. Переслідуванє Москалів відбуваєть ся дальше. Союзні війска зближають ся скоро до зелізничого шляху Вильна-Ровно.

—o—

МОСКАЛІ УТІКАЮТЬ НАЗАД В НАПРЯМІ СЕРЕТА.

ВІДЕНЬ, 18. вересня. — Наступ російської армії у східній Галичині потерпів велику неудачу. Союзні війска розбили Москалів над Стрипою і гонять їх знова назад в напрямі Серета.

Нинішне урядове оголошенє міністерства війни звучить:

„Російський наступ у східній Галичині не удав ся. Над рікою Стрипою Москалі потерпіли велику неудачу. Москалі були приневолені опорожнити вчера всі місцевости, які вони були заняли протягом послідних днів, і уступають назад в напрямі Серета. Втрати, які Москалі потерпіли перед нашими становищами, є незвичайно тяжкі".

Шумно заповіджений наступ російської армії в Галичині скінчив ся. Цілий успіх Москалів був обмежений на занятє кількох сіл між Серетом а Стрипою, які тепер знова мусіли опорожнити.

Є надія, що по скінченю воєнних операцій на півночи союзні війска розпічнуть головні воєнні операції в Галичині і на Волини.

В ГАЛИЧИНІ НЕ ЗАЙШЛИ ЖАДНІ ВАЖНІЙШІ ЗМІНИ.

ВІДЕНЬ, 19. вересня. — Урядове донесенє міністерства війни звучить:

„У східній Галичині панував вчера спокій на цілім фронті.

„Над рікою Іквою (на Волини) відбувала ся вчера лише перестрілка артилерії.

„Дальше на північ в трикутнику кріпостий Ровно-Луцк-Дубно наші війска заняли нові наперед приготовлені становища, трохи дальше на захід від дотеперішних".

Російська урядова телеґрама доносить про битву коло Деражна (на схід від Ровна). В тій телеґрамі подає російський головний штаб, що війска німецьких союзників стратили 2.600 в полонених і уступають в напрямі Дубна і Луцка.

Хвилеві успіхи Москалів на Волини не мають жадного більшого значіня. Як довго Москалям не удало ся відобрати Дубна і Луцка, так довго всі побіди Москалів на Волини не заслугують на більшу увагу.

—o—

ЧЛЕНИ ДЕРЖАВНОЇ ДУМИ ПРОТИ ПРЕЗИДЕНТА МІНІСТРІВ ҐОРЕМИКІНА.

ПЕТРОҐРАД, 18. вересня. — **Невдоволенє російського народа з приводу відроченя засідань державної думи росте чимраз сильнійше. Загал є ворожо настроєний супроти президента міністрів Ґоремикіна, якого роблять відповідальним за се, що цар відкинув переведенє ліберальних реформ.**

Вправді провідники партій не мають покищо наміру ужити острійших способів, які мали би революційний характер, але вони заявили отверто своє недовірє до Ґоремикіна і жадають його відкликаня, подаючи яко причину неспосібність Ґоремикіна до веденя справ держави.

Дальше зроблено Ґоремикінови закид, що він поводить ся як диктатор, що легковажить собі домаганя послів-представників народа, а навіть не засягає гадки своїх товаришів в раді міністрів. Йому закидають також, що за його впливами і інтриґами не сповнено головного бажаня думи — утвореня кабінету „народної оборони".

На вчерашній конференції ухвалили члени думи вислати до царя делутацію, яка має предложити йому домаганя думи.

РОСІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ПЕРЕВОДИТЬ „РЕФОРМИ"?

БЕРЛІН, 19. вересня. — **Зі Стокгольму (Швеція) доносять, що з Петроґраду наспіли вісти, що члена думи соціаліста Чхеідзе і 17 инших членів думи арештувала поліція на приказ правительства.**

Будинок, в якім відбувають ся засіданя державної думи, і всі зелізничі двірці в Петроґраді обсаджені війском.

РОСІЙСЬКИМ СТРАЙКУЮЧИМ ПРОГОЛОШЕНО ВОЄННИЙ СУД.

ПЕТРОҐРАД, 18. вересня. — **Військовий ґубернатор петроґрадського округа візвав всіх робітників в Петроґраді і окрузі сейчас повернути назад до праці. Хто спротивить ся сему указови, сей буде поставлений перед воєнний суд.**

З причини відроченя засідань думи відбули ся в Петроґраді, Москві і инших великих містах Росії збори робітників, на яких внесено протест против нового насильства правительства і ухвалено уладити страйк, щоби в сей спосіб змусити правительство до переведеня заповіджених реформ, яких домагали ся ліберальні і поступові посли в думі.

На сей протест робітників російське правительство відповіло — воєнним судом.

НА БАЛКАНІ:

НІМЕЦЬКІ ВІЙСКА НА ПОМІЧ ТУРЕЧЧИНІ.

РИМ, 19. вересня. — **Італійська часопись „Трібуна" доносить на підставі достовірних жерел, що на Балкані розпічнуть ся небаром великі воєнні операції. Центральні держави (Австрія і Німеччина) лагодять ся з кінцем жовтня розпочати великий наступ на Сербію. В тих операціях візьме участь около 500.000 німецького і австрійського війска. Головною цілию сего наступу буде дати поміч Туреччині. Болгарія приобіцяла Німеччині і Австрії також оружну поміч.**

„Трібуна" і инші часописи, подаючи отсю вість, додають, що Туреччина не є в силі довше ставити опору на півострові Ґаліполі і тому Німеччина мусить спішити ся з помочию для Туреччини, заки англійські і французькі війска займуть Царгород.

Про нагромаджуванє більше війск над границею Сербії, нема дотепер з Берліна ані з Відня жадних близших відомостий. Вісти з Царгороду доносять, що положенє на Ґаліполі є зовсім корисне. Тому ціла повисша телеґрама не дуже заслугує на правдивість.

ВІЙНА З ІТАЛІЄЮ:

ІТАЛІЙЦІ УСТУПАЮТЬ.

ВІДЕНЬ, 19. вересня. — Італійці вже від довшого часу не роблять найменьшого поступу наперед, противно в деяких місцях були приневолені з великими стратами уступити назад.

Послідний урядовий звіт головної австрійської кватири доносить:

„Напад Італійців в околиці місцевости Фліч (над рікою Ізонцо) зовсім не удав ся. Італійці, полишивши 1.000 людий на побоєвищи, уступили назад. Нині рано наші війска взяли приступом наперед висунені становища Італійців.

„В околиці Урсік неприятель, користаючи зі сильної мраки, зближив ся і заняв перші рови нашої оборонної лінії. Около півночи наші війска перевели протинапад, проганяючи Італійців зі занятих становищ.

„На границі Каринтії і Тиролю не зайшли жадні важнійші зміни.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.00 per year	на рік $2.00
$1.00 per 6 months	на пів року $1.00
0.75 per 3 months	на 3 місяці 0.75
In Jersey City, Canada and other foreign Countries:	В місті Jersey City, до Канади і других країв:
$3.00 per year	на рік $3.00
$1.50 per 6 months	на пів року $1.50
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакция не відповідає. — Рукописий не звертає ся.

При всяких нагодах: на вічах, на зборах, при роботі, на забавах, на весілях, хрестинах і т. д. памятаймо про жертви теперішної війни у нашім рідним краю та збираймо як найбільше жертв на ту сьвяту ціль народну!

ЗАСУД НА СМЕРТЬ РУСОФІЛІВ У ВІДНИ.

(Допись).

Відень, дня 23-ого серпня, 1915.

По кількатижневім процесі в ц. к. дивізийнім суді краєвої оборони у Відни, який вів оберляйтнантавдітор др. Пайтельшмід, засуджено на смерть через повішене 6-тьох галицьких русофілів й одного Москаля з Петроґраду.

Засуджені галицькі русофіли отсї: **д-р Димитрій Марков**, посол до віденського парляменту з виборчого округа Броди-Сокаль; **Володимир Курилович**, посол до віденського парляменту з виборчого округа Сянік-Лїско і судовий радник; **д-р Кирило Черлюнчакевич**, адвокат з Перемишля (памятний з того, що на процесі Бендасюка у Львові говорив до польських судіїв: „Украіна походзі од теґо, же украдл!"); **д-р Іван фон Дрогомирецький**, адвокат із Золочева; **Тома Дяків**, властитель земельної посїлости з Вербіжа; **Гаврило Мулькевич**, коваль з Камінки Струмилової, — всї члени „русско-народної партії" в Галичині і вкінци **Димитрій фон Янчевецький**, кореспондент московської ґазети „Новое Время" з Петроґраду (він від трох лїт пробував у Відни, де займав ся більше шпіонажею ніж дописями до своєї ґазети).

Всїх їх засуджено на смерть за державну зраду і злочин проти военної сили австро-угорської держави.

Обжалуванє видно опирало ся на великім матеріялї, коли процес тягнув ся аж кілька тижнів, одначе з нього покищо нїщо не дістало ся до публичного відома. Склало ся так, що смертельна кара впала на зрадників нашого народа (бо і Янчевецький є з українського роду: предки його походили з Галичини, а його жінка є дочкою укр. дідича з Полтавщини). **Але впала вона не за зраду рідного народа, а за зраду австрійсько-угорської монархії.**

Карою за зраду українського народа — було пятно, яке вони носили, пятно зрадника. Більшої кари наш нарід своїм зрадникам не міг дати з тої простої причини, що не мав сили екзекуції.

Але наші зрадники займали ся ще другим нечистим ремеслом — зраджували державу, в котрій жили і котрої були горожанами, в користь чужої держави, за гроші, за вигоди, за легкий хліб. За се вже стрінула їх кара, бо Австрія яко держава має силу екзекуції. Поки не було війни, а в Галичині панувала „Польща", то ті зрадники бушували в цілім краю наче в якій російській губернії. Але прийшов Москаль до Галичини і польсько-кацапське пованє в Галичині пропало. Тисячі тої нашої і польської кацапщини він вивіз до Росії, а решта або десь розбігла ся, або сидить по криміналах, або пійшла на шибеницю.

З Галичини доносять, що австрійсько-угорські ц. і к. военні суди майже щодня карають смертю всяких русофілів. **Доси між страченими бачимо найбільше Поляків (вшехполяків) і жидів.**

Особливо Поляки дуже неспокійні іза тих страчень, але сидять тихо, щоби не стягнути на себе підозріня, що вони держать спілку з русофілами.

Всї ті нещасні жертви — се жертви царської самодержавної Росії. Сльози вдів і сиріт по страчених спадуть на царський здеморалізований до кореня і підлий уряд, котрий при помочи гроша зломив тільки людий і пхнув їх на дорогу злочину.

Але окрім царського уряду винні також і самі ті, що лакомлять ся на легку наживу за підлу роботу. **Цар давав їм одною рукою золото, а другою рукою смерть.** Се вони знали і знали, що їх чекає, але душа вже в них була спідлїла, бо були зрадниками свого рідного народа, а таким дорога до дальших злочинів — легка.

о. Л.

ЧИ РУМУНІЯ ПІЙДЕ НА СТОРОНУ РОСІЇ?

Цікаві вісти з Румунії подає дописуватель московської ґазети з Петроґраду „Новое Время" в дописи з Букарешту, столиці Румунії, з дня 22-ого м. м.

Ті вісти вказують, що **майже цїла Румунія є тепер за Німеччиною й Австрією і з уваги на те Росія вже не може мати надії на її поміч.**

Подаємо отсе в скороченю зміст сеї дописи.

В Румунії є три головні партії: лїберали, консерватисти і консервативні демократи. Провідником лїбералів є президент міністрів Братіяну; провідником консерватистів є Філїпеску, а провідником консервативних демократів є Таке Йонеску, бувший президент міністрів.

Одначе дійсну силу і власть в цїлій румунській державі має лише одна лїберальна партія, а вона якраз **є дуже приязна Німеччині й Австрії і се надає тон політиці цїлої Румунії**, котра тепер виглядає наче була би німецькою провінцією.

Спочатку війни сього не було, а стало ся так аж по якімось часї.

Стало ся се так.

В короткім часї по вибуху війни румунський король, ще небіщик Кароль, скликав був раду міністрів і на ній заявив так:

— Я Гогенцолерн (з німецького цісарського роду) і хочу, щоби моя держава виступила до війни по стороні Німеччини!

Одначе міністри на се не згодили ся і всї окрім одного заявили ся за невтральностю. Яка то була невтральність — пише дальше московський кореспондент — ми всї знаємо. Гармати, амуніція, а навіть німецькі офіцири і цїлі полки війска як ішли через Румунію до Туреччини, так дальше ідуть. Перевожено через Румунію і дальше перевозить ся також і підводні лодки (зелїзницями).

Така то румунська невтральність! — жалує ся нововременський дописуватель, а далї так каже:

Французи жалували ся румунському правительству, що Румунія вивозить до Німеччини нафту і бензину, а румунське правительство порадило Французам закупити нафту і бензину для себе. Тоді Французи дали на се 30 міліонів франків. Але що-ж з того, коли вони закупили всего ледви 10-ту часть, бо 9 десятих частий є в руках німецько-жидівських. Ті німецько-жидівські копальні ще лише скористали, бо більше продукували і більше продавали, — розуміє ся до Німеччини.

Але всетаки сперву був в Румунії настрій прихильний Франції і Росії, одначе тепер того настрою вже цїлком нема.

В Букарешті оповідають, що небіщик король Кароль перед смертю мав так сказати до німецького цїсаря Вільгельма:

— В мене тепер настрій проти Німеччини й Австрії, але за гроші до пів року можеш все змінити.

І Німці так зробили. Кинули ся з грішми до дїла. Робота ішла легко, бо були корисні условя. Передівсїм король Фердинанд прихильний Німеччині таксамо як його батько Кароль. Дальше весь промисл, торговля і всї банки в Румунії є в німецько-жидівських руках. І ті то німецько-жидівські круги власне верховодять в румунській лїберальній партії під проводом президента міністрів Братіяну. Тож розуміє ся, що та партія держить німецько-австрійську сторону. Але вона хотїла мати за собою цїлий загал румунського народа. І до сього ужила — преси. Від початку війни лїберали заложили більше ніж 10 нових ґазет і купили найбільший букарештенський дневник „Універаул", який розходить ся в кількасот тисячах примірників по цїлім краю. Тепер ґазети лїберальної партії запанували неподїльно в цїлій Румунії, а що вони є наскрізь ґерманофільські, то можна сказати, що майже весь загал в Румунії є тепер по стороні Німеччини й Австрії. В тих ґазетах читаємо — пише дописуватель „Нового Времени" — самі похвали і величаня для німецьких війск; про непобідимість Німеччини й Австро-Угорщини і самі насьміхи з Росії, Італії і Франції. Доходить до того, що роблять ті ґазети закиди Бельґії, чому не пустила свобідно німецького війска. „Сьмішно виглядає — пише одна румунська ґазета — як така мала Бельґія виступає проти Німеччини. Адже вона повинна була знати, що її чекає!"

Було кілька русофільських ґазет в Букарешті, але вони гибнуть. Ґерманофільські дістають гроші з німецьких банків, а ті безпомічно пропадають. Нема кому подбати.

А впрочім се вже і запізно — кінчить свою допись московський дописуватель— тепер вже в Румунії нічого не вдїємо і сьмішно вже би було Росії тепер тут сподївати ся якої помочи.

ДОЛЯ ІМІГРАНТА.

Ой горе, горе, тяжкеньке горе,
Виїхав я в сьвіт, за широке море.
В далекім сьвіті я опинив ся:
Думав збогачусь, тай не доробив ся.

Робив у майнах, робив на триці,
Снитав ся всюди по Америці:
Робив у лїсах, також на поли
І не поправив своєї долї!

Ой горе, горе, жорстоке горе,
Болить у грудях, у спині коле;
Як дуб здоровий їхав із краю,
Тепер безсильний всюди снитаюсь.

За то розуму більше у мене,
Бо їв горяче й сербав студене,
І більше маю гарту, охоти
Братів повчити як нам боротись.

Ой горе, горе, велике горе,
Прийдесь вертати назад за море, —
У село бідне, у рідну хату,
Двигати дальше біду прокляту;

Й кріпко боротись з тими лявками,
Що нас пустили сими стежками;
Будем боротись що стане сили —
Аж до могили, аж до могили!...

Н. Вовчина.

З РОСІЙСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ДУМИ.

Дня 1. серпня с. р. отворено наради російської думи (парляменту) під проводом Родзянка і в присутности всїх міністрів та дипльоматичних тїл.

Президент думи **Родзянко** говорив: Непохитна постанова Росії довести війну до доброго для неї закінченя вимагає повної єдности всїх кляс суспільности і як найдальше сягаючого розвою всїх творчих сил народу, до чого й завзиває послів і правительство. Висловив дальше поздоровленє для армії і повитав представників приязних держав, з окрема представника Італії. Про Поляків говорив як про тих, котрі перші і найтяжше відчули удари ворога. Закінчив словами: „Наша армія дала сьвітлий примір, як належить сповняти обовязки супроти вітчини. Треба нам працювати день і ніч, щоби сїй армії дати все, чого потребує. А на се треба зміни поглядів і навіть зміни теперішної адміністрації".

Президент міністрів **Ґоремикін** сказав: Правительство покликало послів, щоби їм представити теперішне положенє і нарадити ся над засобами поборення неприятеля. Війна показала, що ми не були до неї як слїд приготовані. Правительство предложить лише предложеня законів, що відносять ся до війни. Про внутрішні відносини в Росії не може бути мови, — на се буде час по війні. Правительство привязує тепер велику вагу до польської справи. Цїлковите її полагодженє можливе лише по війні. Але тепер важне є, щоби польський нарід знав, що його доля порішена відозвою головного вожда. Цар поручив мені заявити вам, що приказав раді міністрів виробити проєкти законів, котрі запевнили би Полякам по війні право свобідного унормованя національности, соціяльного і господарського житя на основі автономії і під скиптром цїсаря Росії. З Поляками вірно служили й инші народи великої Росії своїй вітчині і на будуче наша політика мусить бути перенята безсторонностю і прихильностю до всїх вірних російських горожан без ріжниці національности, релїґії і мови.

Міністер війни **Полїванов** говорив: Неприятель займає варшавський військовий округ, котрий ми мабуть і оставимо, а перейдемо на наше становиско, де зможемо приготовити війско до офензиви. Може і нині покинемо Варшаву на те, щоби випробуваною тактикою з 1812 року знищити неприятеля. Дальше говорив про Бельґійців, про бої коло Іпру й Аррасу, про побіди Японців, Сербів і Чорногорців та про зусиля Італійців. Згадав про проєкти законів, які будуть думі предложені, про знамените запровіянтованє армії, та про врожай, який дає змогу Росії вести війну і кілька лїт.

Міністер заграничних справ **Сазонов** виголосив довшу промову про союзні й невтральні держави, зокрема представив справу виступленя Італії, потім про хід боїв на всїх фронтах, про Сербію й Чорногору та про відносини до Япану.

Міністер маринарки сконстатував, що фльоти балтійська і чорноморська вповні відповідають своїм завданям.

Міністер скарбу вказував на корисний маєтковий стан Росії. Згадав, що военні видатки в Росії осягнули з кінцем 1915 р. цифру 7.242 міліонів рублів. Наради думи тривають дальше. Пописував ся на них звісний в Галичині покровитель москвофілів ґраф Бобринський і в своїй промові дуже вихвалював Поляків. Польський посол ґраф Вєльовейский зложив заяву преданости Поляків для царя і Росії. Проти правительства виступили рішучо тільки Мілюкав і Чхеідзе, домагаючи ся свобідних прав для російських горожан. Мілюков виступив проти московщеня Галичини і назвав шумовинєм тих московських урядників, які були в Галичині.

Державний совіт.

В державнім совіті виголосили міністри такі самі промови як в думі. Бесідники всїх партий висловили повну апробату, а Поляк Шебеко повитав заяву правительства в справі автономії Польщі. Взагалі до Поляків відносять ся в Росії дуже прихильно й противно як до Українців, яких уважають за ворогів Росії.

Leader in Duma Declares Rulers Deceive Russians.

Accuses Russian Government of Doing Everything to Destroy Patriotism of People.

Evidence of the grave internal discord in Russia is furnished by the speech of M. Milukov, the leader of the „cadet" (constitutional-democrat) party in the Duma, a copy of which has recently reached the „Frankfort Gazette" which publishes it in part as follows:

"We assembled six months ago with a feeling of great anxiety and told the government things in secret session that could not be sxpressed publicly. The government answered that it did not need our help and hoped to get along without us. Now we are gathered together at the time of the heaviest trials for the people. The assurances of the government have shown themselves to be empty talk. The people want to make for lost time themselves now. They have sent us here with the command that we shall tell the government the truth. We must now increase our efforts tenfold. It is said that time is with us. This is only true if we know how to utilize the time in the best possible manner.

"The problem of the Duma, the introduction of a conscious political life into the country, has been hindered by the government in every way. Complete distrust of the people has ever been the governing thought of our political life. The government has done everything to destroy the patriotism of the people. Even the relations of the people to the wounded have been suspiciously watched.

"Under the pretense of martial necessity the most absurd persecutions of foreign peoples, especially the Jews, have been conducted. WE WITNESSED THE MOST STUPID MEASURES FOR THE INTRODUCTION OF OUR RELIGION AND NATIONALITY INTO THE NEWLY ACQUIRED PROVINCE OF GALICIA. A systematic oppression of the most brutal sort has been perpetrated against the poor Russian Jews; under the allegation of espionage, for which no proof whatever has been adduced. These are measures which recall the wildest epochs of the barbarous middle ages, have lowered Russia in the esteem of the entire world, dismayed our friends and furnished our enemies with the greatest satisfaction".

КОЛОМИЙКИ.

Ой знад Сяну чорна хмара над Вислу упала,
Й цїлу орду московськую в себе мов сховала.

Не була то дощу хмара, а наші гармати,
З яких добре Січовики уміють стріляти.

Хоч зруйнував наш край милий той ворог проклятий,
Але не міг він зломити наш табор завзятий.

Українські Січовики добре ся тримають,
І що днини по кілька миль Москву проганяють.

За стрілецьку нашу славу вже цїлий сьвіт знає,
Побачив вже й цар Микола, що війну програє.

Ой будемо тобі, царю, тєє памятати,
Що ти прийшов кров як воду нашу проливати.

Не пожалуєм ми крови за нашу свободу,
Бо ми сини українські з козацького роду.

Ми будемо воювати до кінця-загину,
А не дамо Москалеви нищити Вкраїну.

Прогнали ми дику орду з Перемишля, з Холма,
Проженемо й іще дальше, аби була дома.

Коби встала наша славна вкраїнська Січ-Мати,
Не будемо під московським вже ярмом стогнати.

Вотсон, Н. Д., дня 10. вересня 1915.

П. Стефанин.

ДАР ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ.

14. Джерзи Сіти, Н. Дж. Народний Дім Українських Горожан жертвував на ранених Січових Стрільців $10.00

15. Нюарк, Н. Дж. На весілю у п. Петра Гап[illegible] дня 12. с. м. по горячій промові п. Івана Войтаса жертвували на Фонд визволеня України і на дар для Українських Січових Стрільців слідуючі гості (збиркою заняли ся пп. Данило Кабаль і Микола Заболотний): [illegible] Войтас, М. Заболотний, Д. Кабань, М. Павлюк, [illegible] дук, П. Грін, І. Кучер, М. Адамів і В. Мруч[illegible] цит.; дрібними датками $1.10. Разом $3.2[illegible] на дар для Українських Січових Стрільців $1.6[illegible]

16. Дітройт, Міш. Андрій Блащук $1.00

17. Ню Йорк, Н. Й. Павло Стець $1.00

Сума оголошена в сім числі „Свобода" виносить [illegible]
Оголошено в ч. 109. „Свободи" $87.35.

ЗАГАЛЬНА КВОТА $101.02

ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ

Прислали дальше:

553. Торонто, Онт., Кан. Високоповажані Панове Української Народної Ради! Прошу ласкаво помістити в нашій „Свободі" отсих моїх кілька слів. Може вони не відповідно написані, то даруйте мені. Панове, я не учений, але само дїло того від мене вимагає. А [illegible] того: Коли в недїлю приїхав я з церкви, то в тім домі, в котрім я мешкаю, приятелї і давні сусіди гостили ся весело по обідї. Мені прийшли на гадку слова нашого душпастиря о. П. Б., пароха в Торонті, котрими він зворушив наші серця до складаня жертв для тих наших нещасних братів і сестер в старім краю, котрі з причини страшної війни терплять невиносимий голод і холод. Я забрав голос і попросив присутних, щоби жертвували на ту ціль по пару центів. В тім домі зложили на мої руки $3.25. Тоді подумав я собі так: „Коли чужосторонні люди мене послухали, радо жертвували і я маю [illegible] віре, то тим сьміліще і певнїйше я можу піти [illegible] людий, зі свого рідного села." До того якраз [illegible] писях була звістка, що саме тепер в наших сторонах відбувала ся завзята битва. Маю певну надію, що на ше рідне село вже освободжене від ворога. Наше село Покропивна (повіт Тернопіль, лежить між Зборовом і Тернополем) від ворога може освободжене, але від страшної нужди певно не освобождене! В часах мира панувала в нашім рідним селї в отсю пору велика радість. В день Рождества Пречистої Діви Марії празник і відпуст в нашій церкві. А нині там певно панує жаль і смуток, нині наші люди в найбільшій нужді. Бувало на празник ходять убогі старці поміж біленькі хати і просять милостині; нині ті хати перемінені мабуть в купи згарищ і грузів. Заможні колись люди не мають певно де переночувати і тепер витягають руку за [illegible] ником хліба. А може якраз в сю хвилю Український Запомоговий Комітет уділить помочи нашим родинам і сусідам. З такою гадкою пійшов я сьміло поміж [illegible] краянів. Всї жертвували радо на ту ціль. Я навіть не сподївав ся того, бо то ще молоді люди і мені здавало ся, що вони не дадуть нічого та ще й може насварять на мене. Але я помилив ся, бо лиш деякі несвідомі одиниці відправили мене з нічим. Не для похвали я то пишу, але я пересьвідчив ся сам на собі, що кождий, хто тільки пожертвує трошки труду і маяна, може для спільного народного дїла зробити дуже богато. Дальше прошу подати в часописи, що відповідне і можливе, а передівсїм імена жертводавців і жертвовану ними квоту, бо я збирав жертви сам без нікого і ніхто другий навіть не числив зібраної мною суми, тому я подаю все на письмі. Жертвували слідуючі добродії з Покропивни: Михайло Подлужевич і Іван Романишин по $2.00; Михайло Лібер, Никола Лібер, Петро Романів, Захар Романів, Станислав Кушнір, Іван Тарнавський, Гнат Романишин, Володимир Кріль, Гнат Гужда, Дмитро Романишин, Іван Кріль, Іван Ґураль, Іван Хринко і Йосиф Богуцький по $1.00; Яким Шутан, Михайло Шкільний, Ксеня Романишин, Марія Амброзюк і Василь Гиба по 50 цнт.; Петро Шкільний 40 цнт.; Антін Футаль, Михайло Кріль і Петро Богуцький по 25 цнт. Разом $21.65. — З инших сіл: Ксаверій Ништа, Кондрат Галушка і Алек Шумей (Жид) по $1.00. Разом $3.00. — Люди з инших повітів, з котрими я мешкаю: Людвік Зубовський і Стефан Кучмик по 50 цнт.; Петро Семчук, Агнишка Семчук, Михайло Семчук, Теодор Семчук, Дмитро Тахолюс, Куба Боболїнський, Олекса Федишин, Анна Куп і Михалїна Пайончек по 25 цнт. Разом $3.25. Загалом зібрано $27.90. За пересилку заплачено 22 цнт. — Остало $27.68

В імени вдів і сиріт складаю всім жертводавцям сердечне спасибіг. Сей примір най буде заохотою для тих моїх краянів з мого рідного села, котрі перебувають по инших місцевостях Злучених Держав і Канади.

Остаю з високим поважанєм, Михайло Подлужевич

554. Акрон, Огайо. При заснованю товариства „Запорожської Січи" жертвували $4.60 на Фонд визволеня України, а $4.00 на голодуючих в старім краю отсї добродії: Яцко Грицїв $1.00; Григорій Гаврилюк 75 цнт.; Олекса Кудера, Никола Берник, Стефан Бодвальк, Павло Слович, Кирило Митенка, панна Текля Зобків, Палій Верстюк і Григорій Пастух по 50 цнт.; Никола Мартиняк, Михайло Гіряк, Андрій Пукий, Василь Чіхрай, Ілько Іванчук, Григорій Сем, Теодор Гриблюк, Кондрат Амялевський, Дмитро Береза, Стефан Онукович і Роман Гайовий по 25 цнт.; Григорій Морохевський і Марія Гайова по 10 цнт. Разом $8.70. За пересилку заплачено 10 цнт. — Остало $8.60

555. Фол Рівер, Масс. На хрестинах в Миколи Антонишина жертвували на Фонд визволеня України отсї добродії (гроші прислав п. Андрій Антонишин): Яков А. $5.00; Микола А. $1.00; Іван Буката 50 цнт.; Ілько Андрошяк 30 цнт.; Микола Красиянський, Анна Іванюк, Теодозія Метельська і Стефан Тильчак по 25 цнт.; Павло Косїнський (Поляк) 10 цнт. — Разом $8.15

556. Монтреал, Кве., Кан. На хрестинах в М. Древняка дня 4. вересня с. р. зложили гості на бідні вдови і сироти в старім краю отсї жертви (збиркою заняв ся п. І. Польний): М. Гонта $1.00; І. Польний, І. Мокрянський, О. Галялюк і Т. Кушик по 50 цнт.; М. Польний, М. Древняк, І. Древняк, І. Побережний, М. Мокрянський, Ю. Ревків, М. Мальський, І. Лужницький, М. [illegible] І. Канюга, Ф. Іваськів, М. Лабанович, А. Дзядкевич, [illegible] Дзядкевич, С. Луків, М. Луків, М. Ірха і Т. Ірха по 25 цнт.; Д. Вільховий 10 цнт. — Разом $7.60

557. Бавнд Брук, Н. Дж. На хрестинах у П. [illegible] зложили на поклик С. Козевича і Х. Худика для бідних вдів і сиріт у старім краю: С. Козевич, П. Гусак і Ми[illegible] Ковальчук по 50 цнт.; М. Бучарський, П. Бучарський, Н. Когут, П. Когут, Ясько Марцінюк, Х. Худик, П. [illegible]кович, К. Гусак, В. Кухарський і Н. Валевич по 25 цнт.; М. Покотило 15 цнт.; Н. Хитрик 10 цнт. Разом $4.25. За пересилку заплачено 10 цнт. — Остало $4.15

558. Нюарк, Н. Дж. На весілю у п. Петра Гапляка зібрано (поіменний спис жертводавців оголошено в рубриці „Дар для Українських Січових Стрільців" під ч. 15) $1.68

559. Массана, Н. Й. Олекса Калитчук жертвував на Фонд визволеня України $0.75

560. Гавторн, Іл. Корнило Ядишин жертвував на Фонд визволеня України $0.20

Сума оголошена в сім числі „Свободи" виносить [illegible]
Оголошено в ч. 109. „Свободи" $21,968.78.

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН $22.027.69

Справлене помилки: У викази жертв з Ню Йорку ч. 522, (гл. ч. 107 „Свободи") жертвував $1.00 Петро Бих, а не Петро Роща.

НОВИНКИ.

5-ТИСЯЧНЕ УКРАЇНСЬКЕ ВІЧЕ В НЮ ЙОРКУ.

В суботу, дня 18. с. м. відбуло ся в Ню Йорку в „Купер Гол" велике українське віче **для запротестованя проти вивезеня російським урядом на Сибір українського ученого професора Михаила Грушевського.**

Віче випало величаво. Було около 5.000 вічевиків.

Перед отворенем віча відспівав український хор з Ню Йорку під проводом **п. М. Гундича** пісню „Далека ти а близка нам".

Опісля отворив віче іменем скликуючого комітету **п. С. Ядловський**, фінансовий секретар У. Н. Союза, короткою промовою по українськи й анґлійськи та предложив вічу президію, а саме: п. Я. В. Гартмана, професора нюйорської колеґії на предсідателя, а п. М. Угорчака і п. Ю. Луцева на містопредсідателів та п. Куіловського і п. Яремчука на секретарів.

Відтак виголосив довший реферат по анґлійськи про український нарід і його історію професор **Я. В. Гартман.**

Дальше промовляв по московськи **п. Агарйов**, редактор „Нового Міра" з Ню Йорку.

Потім зголосив ся до слова гість споміж публики **п. Сеф**, американський журналіст, родом з російської України. Промовляв він горячо в обороні прав російських Українців. Промову виголосив по анґлійськи, а часть по московськи.

Дальше промовляли по українськи: **п. М. Байдюк, др. С. Демидчук, п. О. Ревюк, п. М. Січинський і п. О. Заплатинський.**

Віче закінчило ся по принятю резолюцій відспіванєм хором і всею публикою народних гимнів.

Ширший звіт з віча подамо на другий раз.

——o——

БОЛГАРСЬКЕ ВІЧЕ В УКРАЇНСЬКІЙ СПРАВІ.

В болгарськім надморськім місті Варні відбуло ся велике народне віче, на котрім говорив болгарський посол Г. Кирков, вожд соціяльних-демократів, один з найкрасших парляментарних бесідників — про політичне положенє українського народу в Росії. Він оповів історію і долю українського народу і про страшний гнет російського царату. „Росія загарбала Україну, щоби мати приступ до Чорного моря, а коли вона тепер хоче „визволяти" инші народи в Европі, то най наперед визволить у себе дома Українців, Поляків і т. д." — говорив він.

——o——

ВИСОКЕ ВІДЗНАЧЕНЄ ОФІЦИРА-УКРАЇНЦЯ.

До „Вістника Союза визволеня України" пише др. Роман Перфецький:

„Виходячи з заложеня, що відзначеня Українців-жовнїрів за хоробрість мають для нас особливе національно-політичне значінє, вважаємо вказаним подати до прилюдної відомости факт найновійшого відзначеня одного з наших офіцирів-Українців, д. Володислава Ковалика, сотника 10-ого полку піхоти.

„Д. Володислав Ковалик, перший Українець урядник-контрольор повітової ради в Бібрці та директор нашого повітового Товариства кредитового в Бібрці, одержав уже в перших початках війни за свою хоробрість високу військову відзнаку, великий срібний медаль хоробрости.

„В приступах перед і під Перемишлем а потім в протягу непереможного наступу сполучених наших війск в битвах під Городком, над Таневом та під Красніком так відзначив ся д. Ковалик своєю хоробростю, що його предложили не тільки до найбільшого австрійського військового відначеня, до великого золотого медалю за хоробрість, але навіть до найвисшого німецького військового відзначеня, до зелїзного пруського хреста. Зробила се німецька військова команда, що під її прапором якийсь час боров ся в армії фельдмаршалка Макензена.

„Дня 8. серпня с. р. відбуло ся у Відни в Вільгельмінен шпитали, в котрім лежить ранений в боях під Люблином п. Ковалик, се так рідке сьвято врученя йому великого золотого медалю з особлившою парадою.

„З щирою радостю подаємо нашому загалови сю милу вістку про се нове найвисше відзначенє нашого офіцира Українця, а д. Коваликови висловлюємо наші сердечні ґратуляції з приводу сього великого його відзначеня, а також щирі бажаня скорого подужаня і щасливого повороту до рідного краю з поля боїв і слави".

З НЕІСХОДИМОЇ СИБІРИ.

Московська дич, яка напала на нашу країну, старала ся знищити все наше житє і втікаючи перед побідоносними союзними військами, не тільки нищила майно, не лишень забирала з собою худобу, але як колись Татарва так і вона тепер вилюднювала цілі села і гнала їх перед собою в московські нетри. Від Волги аж по Тихий океан, від Архангельська по Астрахань і перські границі — всюди по тюрмах або на засланю чи в воєнній неволи томлять ся австрійські Українці. З Галичини вивезено більшість української інтеліґенції, яка остала на місци. Інтеліґентів зі Львова як д-ра Володимира Охримовича, директора Народної Торговлї Миколу Заячківського і богато других поселено на Сибіри в єнісейській ґубернії, в єнісейськім уїзді, Пинчуґська волость, село Богучанскоє. Взяті в полон Стрільці з сотні Дидинського пробувають в Томску, на Сибіри, де також пробувають на засланю українські сьвященики: о. Володимир Ґоцький з Колоденця пов. Жовква, о. Роман Випницький з Устрик пов. Ліско, о. Антін Ломницький з Ярослава, о. Дамян Гура з Камінки старе село пов. Рава руська, п. Іван Савицький з Роздолу п. Жидачів і богато инших. Від одного з них прийшла до Відня картка з донесенєм, що здорові, але живуть в страшній нужді. Полонені в Перемишли жовніри Українці живуть в Закаспійськім краю в козацьких станицях здовж перської границі, головно коло міста Асхабаду, столиці сего краю; в Перемишли взяті в полон українські офіцири знаходять ся головно в Самарканді і Ташкенті.

——o——

КОЛИСЬ — А ТЕПЕР.

„І сьвіт говорить про українську справу і самі Українці инакше про неї заговорили ніж доси звикли говорити. Не за українські пісні чи вишиваня, не за український театр чи аматорську виставу, не за українські ґалушки, наливку, тропак чи сині шаравари, навіть не за українські ґазети, не за „Просьвіти" чи за українську школу, не за поділ Галичини чи за „автономію" України йде сьогодня розмова, а — за самостійну українську державу. Так, братя! за українську державу — самостійну і від нікого незалежну!" (З книжки д-ра Льонґіна Цегельського п. з. „Самостійна Україна").

Коли хто хоче основувати Товариство чи Братство, а потребує до сего інформацій, то нехай пише на адресу:

Ukrainian National Association,
P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Вп. Костенко, Нюарк, Н. Дж. Князь Андрій Боголюбський (не Володимирський), який зрабував і спалив Київ до тла в 1169. р., походив з роду князів київських, але був вихований в родині князів суздальсько-московських. Вже в тих часах заходила велика ріжниця між племенами, які замешкували Київ а племенами, які замешкували околиці Володимира над рікою Клязмою та околиці Москви. Між сими племенами витворювала ся з часом ненависть і в такій ненависти був уже вихований Андрій Боголюбський. Сим дасть ся пояснити, чому він так немилосерно знищив Київ.

ПОЗІР, УКРАЇНЦІ В АКРОН, ОГАЙО!

Дня 12. вересня с. р. завязало ся тут товариство „Запорожська Січ", до котрого вступило значне число членів. Мітінґи сего товариства будуть відбувати ся у гали під числом 678 Амгерст Стр. До уряду товариства належать: Кирило Митенка, кошовий; Микола Берник, заст. кош.; Григорій Пастух, писар; Дмитро Береза, заст. пис.; Роман Гайовий, скарбник. — Товариші і Товаришки! Вступайте громадно в ряди нашої новоснованої Січи і дайте себе пізнати ширшому сьвітови! Не дайте на себе довго ждати! Вступайте до „Зап. Січи" сейчас!

К. Митенка.

РОДИМЦІ! ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ВИЗВОЛЕНЯ УКРАЇНИ.

ВІД ПРОСЬВІТНОЇ КОМІСІЇ У. Н. СОЮЗА.

Отсим повідомляєть ся пп. Відпоручників, що Пр. Комісія У. Н. Союза зібрала для Місцевих Відділових Бібліотек дальшу серію книжочок а іменно:

З видань „Свободи": Вихованець. Ціна 25 цнт. — В старім і новім краю. Ціна 25 цнт. — Ох, не люби двох! Ціна 25 цнт. — Свекруха. Ціна 25 цнт. — Марта Борецька. — Ціна 25 цнт. — Еміґрант. Ціна 15 цнт. — Збірка творів Ст. Руданського. — Ціна 55 цнт. — Покуса. Ціна 10 цнт. — Збірка повісток. Ціна 10 цнт. — За вільности України. Ціна 5 цнт. — Які то є люди на земли. Ціна 50 цнт. — Дорога до сьвідомости. (Капітал і праця). Ціна 10 цнт. — Дорога до сьвідомости. (Борба кляс і орґаніз.). Ціна 10 цнт.

З видань Укр. Народної Ради: The Ukraine and the Ukrainians. Ціна 25 цнт. — The Russian Plot to Seize Galicia. Ціна 25 цнт. — Russia, Poland and the Ukraine. Ціна 25 цнт.

З видань Пр. Комісії: Просьв. книжочки ч. 5, 6, 7, 8 і з Сьвітових Перлин ч. 3.

Отсих 20 книжочок вартости $4.35 Пр. Комісія вишле **виключно тільки для місцевих Відділових Бібліотек** за $1.00 враз з оплаченєм посилки.

Для тих-же Бібліотек Пр. Комісія відступить 2 томи „Кобзаря" Тараса Шевченка (в ціні $1.60) за $1.00.

Чеки чи моні-ордери належить виписувати на:

„PROSVITA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

о. В. Сполітакевич, предс.;
Дм. Андрейко, секр.;
В. Лотоцький, касієр.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА 1916 РІК.

Календар У. Н. Союза, який розходить ся в кількадесять тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Русинами. Хто має який бізнес, а залежить йому на тім, щоб про него знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошенє до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зваживши, що наклад буде виносити 20.000 примірників. Ціла сторона, величини 34 кв. цалів коштує 18.00 дол. Місце на окладинках та спеціяльні сторони дорозше, після умови. Пів сторони коштує 10 дол.; чверть сторони 5.00 дол. Найменьше оголошенє може обіймати ⅛ часть сторони і коштує 3.00 дол. Хто хотів би в своїм оголошеню помістити також і фотоґрафію, чи то свою чи свого бізнесу, мусить прислати з неї готову до друку кліпу; коли ні, то поносить кошт виготовленя такої кліші з фотоґрафії, то значить, що його оголошенє буде о стільки дорозше коштувати, кілько винесе кошт виготовленя з фотоґрафії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находити ся в редакції найдальше по день 10-го жовтня. Гроші за оголошеня належить посилати рівночасно. Оголошеня на кредит безуслівно не будуть друкувати ся.

З гори зазначуєть ся, що всякі оголошеня від фірм „лїкарських", що то лічать листовно на сотки миль, дальше оголошеня покутних „банкирів" без урядової запоруки, та всі такі оголошеня, з яких на перший погляд пізнати, що вони суть обчислені на ошуканство легковірних, не можуть бути поміщені в календарі У. Н. Союза.

Адміністрація „Свободи".

ВИКАЗ

жертводавців, котрі зложили жертви на руки колекторів з читальні „Просьвіти" на будову Народного Дому в Рочестер, Н. Й., в 1914 році.

Кость Чапранський $2.00; Каська Бандура $1.00; Ю. Бойко і Катерина Бацик по 50 цнт.; М. Білик 30 цнт.; Марія Джус, Н. Шкварок, Д. Сенчук, Т. Когут, М. Паньків, Н. Перчик, Д. Федоришин, С. Федоришин, І. Тимків, Н. Філіпович, І. Пукіш, П. Перейма, Н. Яковина, Г. Кушлик, Г. Замлинський, Ю. Андрусів, Ксеня Голоюха, К. Сороктей, Н. Мазурчак, Н. Попович, П. Заяць, Олена Кубарич, Явдоха Кубарич, Н. Дашкевич, Л. Кучмій, Доська Яцківська, А. Хованець, М. Когут, М. Юган, Параньха Николайко і Олена Сендунь по 25 цнт.; Я. Шихворост 22 цнт.; Н. Кузів і К. Хомин по 20 цнт.; В. Бащук, Д. Гнатів, М. Стрілець, В. Андрусів, Е. Заремба, І. Чапранський, Анна Горішна, Гр. Кучмій, А. Люш і Ф. Якимович по 15 цнт.; В. Мельник, В. Федоришин, Т. Дякун, Н. Бащук, О. Попадюк, Н. Гнатів, А. Павлів, П. Фальковський, П. Федоришин, С. Парцей, Ю. Микуляк, П. Стасюк, М. Пихней, С. Мудрик, Д. Антонів, М. Бойчук, А. Бойчук, О. Мельник, Т. Сверида, Н. Мухар, В. Довгун, Й. Кушлик, Т. Хмеляк, В. Довгун, А. Яців, А. Мельник, М. Цихула, В. Татиґа, В. Яцкевич, Н. Занчинський, І. Скорохода, І. Касєчник, О. Мачинський, Анна Яськів, С. Чорний, П. Тичківський, Д. Онуфрик, Л. Олійник, П. Пернак, Й. Вишенський, М. Миколайко, В. Бабій, С. Ворона, Текля Гнатів, Г. Іздебський, Олена Кубарич, Д. Бандушевський, М. Дуда, Д. Скорохода, О. Демкар, В. Сендалович, Н. Кубарич і В. Паньків по 10 цнт.; І. Бойчук, В. Заремба і К. Коритко по 5 цнт.; незнані особи $1.85. — Разом зібрано $21.72. Гроші ті передано на руки Комітету до будови Н. Дому в Рочестер.

ЗА КОМІТЕТ:

Прокіп Стеценко, предс.;
Николай Залєцький, секр.;
Йосиф Кікта, кас.;
Онуфрій Шеремета, секр. фін.

Коли хочете належати до У. Н. Союза, пишіть на адресу:

Ukrainian National Association,
P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

ХТО СИЛЬНІЙШИЙ?
(Змагання під Ригою).

Українські Січові Стрільці.

СТЕЖА ДО СИНЕВІДСКА.

(Від власного воєнного кореспондента).
(Право передруку застерігає собі автор).

Москалі заняли Синевідско, село над Опором і перли усею силою на полуднє на місточко Сколе. Треба було довідати ся про розложенє московської воєнної сили в тих околицях. Вислано звідунчі стежі в ріжні сторони. Ми мали післати стежу до Синевідска.

Сотник Б. запитав, хто зголосить ся добровільно до сеї стежі.

Виступив старший десятник С.*)

— Ану, хлопці з моєї пятнайцятки! Ходім.

І нас 15 вийшло як один.

З другої сотні пійшло на сю стежу 25 Стрільців.

Коло північи рушили ми в дорогу під проводом старшого десятника С.

Гарна і тепла, місячна ніч. Йдемо лісами, дебрами, горами.

Перейшли через лінію російських полевих сторожий, обійшли російську боєву лінію, наближаємо ся до Синевідска.

На краю села садять Москалі колесом круг ватри.

Ми дали до них сальву. Відскочили від осліплюючого огню в темну ніч червоні головні та сьвітячі іскри немов водограй. В одну мить зникли салдати.

Ми пійшли скоро дальше в село. За плотом коло нас наче зпід землі з'явило ся богато Москалів. Почала ся стрілянина. Серед нічної тиші сном окутаного села різко обізвали ся острі стріли Манліхерів і бевхаючі, голосні, крикливі Верндлів. Все розбудило ся: і люди і звірята. Пси завили і заскавулїли.

На нас посипали ся градом кулї. Ми розскочили ся, щоби не творити доброї мети для ворожих стрілів.

Товариш Василь Баран впав по другім боці улички тяжко ранений. Його занесли до хати і він не дістав ся в руки Москалям.

Довідуємо ся від людий, що в селї повно російських салдатів. Вони розкватировані цілими сотнями по обійстях.

Старший десятник, командант нашої стежі вислав нас чотирох вперед яко „око стежі". Ми три зайшли до одної хати, де сьвітило ся, а тов. Б-ин остав на дворі.

Нараз чуємо стріл і ґвавт.

Вибігаємо, — а то вістун Б-ин вспів уже тимчасом застрілити салдата.

Тимчасом старший десятник примістив нас на двох стрихах, а сам перебрав ся за селянина, ляг у ліжко і удає ґазду.

В тім часї стежа почала вдруге стріляти. Огонь з цівок осьвічує клуби диму з Верндлїв.

Москалї спудили ся, не знають, що то є такого. Обступили село довкола, стріляють, бють з гармат. Ціла тривога.

Скоро сьвіт побігла ґаздиня і визбирала скриньки і луски від вистріляних набоїв.

Рано приходять салдати і питають ся, де є австрійське військо.

Наш командант, що тепер за ґазду, каже, що не знає.

— А де є українські добровольці? — питають салдати.

— Я не видів, не знаю.

— Таже ми десь тут стріляли до них в ночи.

— Ах, то ви, сякі-такі сини, до нас стріляли! Я би вам показав! — подумав собі десятник-ґазда. А голосно відповів:

— Та я чув стрілянину, але як вибіг із хати, то не міг зміркувати, чи то ваші салдати, чи наше військо. Видів тілько, що якихось кількох втїкало тамтуди, як на оцю гору, до зелїзничого шляху.

— Та як вони могли туди втікати, — каже один салдат — коли там наша розстрільна; а на зелїзничім шляху коло тунелю стоять наші гармати!

— А хиба я що знаю? От, кажу вам, що бачив. Може то було ваше військо. Хиба я знаю?

І салдати пійшли.

А командантови розповіли ще дещо тамошні українські селяни про московське військо і він написав звіт для стрілецької команди про те, що сам бачив, і що довідав ся від салдатів і від людий. Товариш В-ин перебрав ся за сільського парубчака і відніс той звіт до нашої команди.

В день двох Українських Стрільців, вістун Л-к з Воскресінець за Коломиєю і Стрілець Л-ій з Калуша перебрало ся на поді — один за сільського хлопця, а другий за дівчину, тай пішли дивити ся, як Москалі будуть хорати того салдата, що його застрілив товариш Б-ин, і других убитих тої ночи Москалів.

„Обоє" пійшли босі, хоч було глубоке болото, бо московські салдати стягали з людий чоботи і забирали собі.

Пійшли поміж російське військо, випросили собі у них сніданє, були на похоронї аж до кінця. А опісля вернули ся назад.

Кілько ми мали сьміху, як вони вернули ся і стали розказувати! І вони реготали ся, що їм так вдало ся!

Вечером згодив ся один селянин Українець провести нас поміж російське військо. Ми почали сходити зі стриху до сіний. Аж тут нараз загримали чотири російські козаки в двері. Хочуть, аби їх пустити до хати.

Старший десятник скоро у постіль, ми на під; а ґазда бє діти в хаті, аби голосно кричали. Тим криком вони приглушили наші кроки так, що козаки нас не почули.

Входять до хати і питають, чого діти так кричать. А наш командант відповідає за ґазду:

— Таже їсти хочуть, а не маю їм що дати; тай розверещали ся. Що я їм зроблю? Голодні!

Козаки розглянули ся по хаті, бачать, що нема що взяти тай пійшли собі.

А ми за нашим провідником-селянином — такою уличкою, куди Москалі не заходили, — у ліс, горами, темними дебрами аж до своїх у Дубину коло Сколього.

Написав Ростислав Заклинський.

23. червня 1915.

*) Повних імен і назвищ не можу подавати, бо дехто із сих Українських Січових Стрільців попав відтак в московський полон. — Р. З.

ОГОЛОШЕНЯ НАРОДНОЇ КАНЦЕЛЯРІЇ.

Звертаємо увагу всіх наших Земляків в Америці, що Українська Народна Рада отворила щойно бюро під назвою „Народна Канцелярія" для удїлюваня пояснень і інформацій при зносинах зі старим краєм.

До обсягу дїланя „Народної Канцелярії" належить:

1) Посередничити в пересилці листів до старого краю. Належитість виносить 25 цнт. (В тій сумі містить ся вже оплата листу до старого краю, оплата листу зі старого краю і оплата листу до посилаючого).

2) Удїлювати інформацій і вишукувати місце побуту кревних або знакомих в старім краю. Належитість на покрите коштів, переписки і оголошеня виносить 50 цнт.

3) Посередничити при пересилці грошей до старого краю. Гроші пересилає ся через найпевнійші компанії і по найвисшім курсі.

4) Удїлювати ради і вказівки в справах спадкових, військових і т. п.

Інформації і ради, які мають значінє для ширшого загалу, будуть стало оголошувані в „Свободі".

„Народна Канцелярія" стоїть в зносинах зі всіми важнійшими комітетами і товариствами в старім краю.

Просимо відносити ся до нас з повним довірєм. Бюро заложене не для зисків, але для охорони наших земляків перед визиском.

Цїлий чистий зиск з доходів бюра призначений на „Фонд визволеня України".

Отсим повідомляємо всїх інтересованих, що листи до старого краю відсилаємо кождого тижня, покористуючи ся найдогіднійшими кораблями. Окремих посьвідок на вислані листи ми не пересилаємо, хиба на случай, коли лист до старого краю був реджістрований (пересилка реджістрованого листа до краю коштує 40 ц.).

Гроші передаємо до пересилки кождої пятниці. Тому хто бажає собі, щоби гроші відійшли до старого краю, повинен постарати ся, щоби до четверга находили ся вони в наших руках. Посьвідчене банку на висилку гроший посилаємо точно того дня, коли гроші зістали до краю вислані.

—o—

Всї чеки, моні ордери і листи адресувати і посилати на адресу:

INFORMATION BUREAU,
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Народна Канцелярія
„Укр. Нар. Ради" в Америці.

ПОКЛИК ДО НЮЙОРСЬКИХ ТОВАРИСТВ.

Вп. предсїдателів і делєґатів всїх тих нюйорських товариств і братств, котрі вже зголосили вступлене своїх товариств до „Укр. Ради" в Ню Йорку, як також представників всїх инших українських товариств і братств в Ню Йорку просить ся на перше головне засїданє зреорґанізованої „Укр. Ради" в Ню Йорку, яке відбудеть ся в середу дня 22. серпня с. р. в Manhattan Lyceum (4 улиця) о год. 7½ вечером з слідуючим порядком:

1) З'орґанізоване нового уряду;
2) Звіт уступаючого уряду дотично передачі майна і фондів Товариства;
3) Уложене програми праці;
4) Ріжні внесеня.

За „Укр. Раду":
П. Задорецький, голова; Т. Кисіль, за секретаря.
111

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. „Вільні Козаки", від. 316, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбуде ся дня 22. вересня с. р. в гали при ул. Норт Клінтон, ріг ул. Генд. Тож не забудьте, Товариші, прийти на сей мітінґ о годині 8-мій вечером. — П. Макогон, секр.

ДРІБНІ ОҐОЛОШЕНЯ.

(За оголошеня поміщені в сій рубриці платить ся по 1½ цента за кожде слово за одноразово поміщенє, а за дальші поміщеня по 1 цнт. за слово за кождочасне поміщенє. — Оголошень женитьби не приймаєсь.)

Пп. В. БАВОЛЯК з Актон, Онт., В. КОЗА з Савона, Б. Кол. і В. КАЧУРОВСЬКИЙ з Віннїпеґ, Ман. зволять подати свої докладні адреси до адміністрації „Свободи". Справа дотичить висланої ними передплати на „Свободу". 109—

Ілія Ластівка з Шубранця пошукує своїх нипотів або сестричних синів, котрі перебували в Саскачевані, Канада, а іменно: ЮСТИНА МАҐАЛЕВИЧА, НИКОЛУ РАДИША і ЮСТИНА РАДИША, родом з села Шубранця, пов. Чернівці, Буковина. Хто би о них знав або вони самі, нехай зголосять ся на адресу: Alex Lastiwka, Box 63, P. O. Ford, Ont., Can. 109-11

ШІКАҐО, ІЛЛ. Подає ся до відома всім інтересованим, що УКРАЇНСЬКИЙ КРУЖОК САМООБРАЗОВАНЯ в Шікаґо, Ілл. уряджує наукові виклади кождої середи о год. 8 вечером і кождої неділї о год. 2-ій попол. під ч. 1624 Вест Супіріор Ст. — Молоді особи можуть дістати добру пораду, коли би хотіли пійти до якихсь шкіл 108в—

Пошукую у важній справі ЄЛЕНУ САХАРЧУК з села Камінки, повіт Серет, Буковина. Перед роком перебувала в Монтреал, Канада. Хто би о ній знав або вона сама зволить зголоситись на адресу: Peter Lazarenko, P. O. Ardberg, Robertson, Ont., Canada. 110-112

ПОШУКУЮ СВОЇХ БРАТІВ І СЕСТЕР. Імена братів: Никола, Григорій і Михайло Голембин; імена сестер: Анна Голембин і Варвара і Марія Сачко. Вони перебували в Брукліні і Філядельфії. Хто би о них знав, або вони самі, нехай зголосять ся на адресу: Mike Golembyn, P. O. Cookville, Alta., Canada. 111-113

Пошукую свого брата ФЕДЯ БАБИЧ, родом з Волї Соколової, пов. Лісько. Виїхав від мене 18-го серпня с. р. з наміром до Пітсбурґа і доси не маю про него відомости. Хто би о нїм знав, або він сам, нехай зголосить ся на адресу: Michael Babycz, Box 58, Trescow, Pa. 111

Читайте руські книжки і ґазети бо часте читанє веде до просьвіти, а просьвіта — се сила.